

NORGES HØYESTERETT

Den 11. juni 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Øie og Bergsjø i

HR-2014-01195-U, (sak nr. 2014/802), straffesak, anke over dom:

I.

A (advokat Ole Petter Drevland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

II.

B (advokat Vidar Lind Iversen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

III.

C (advokat Øystein Storrvik)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

truffet slik

B E S L U T N I N G:

- (1) Saken gjelder anker fra A, B og C. Ankene retter seg mot saksbehandlingen, lovanvendelsen og straffutmålingen.
- (2) Oslo statsadvokatembeter satte 16. august 2012 A, B og C under tiltale prinsipalt for overtredelse av straffeloven § 266 tredje ledd, jf. første ledd, subsidiært overtredelse av straffeloven § 268 første ledd, jf. § 267 første ledd (tiltalens post I). Grunnlaget var at de tre tiltalte tirsdag 16. august 2011 ved tvang eller ved vold og trussel om vold fikk D til å

overføre 40 000 kroner fra kontoen tilhørende hans firma til en konto som As samboer disponerte. A ble også satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 228 første ledd for ved samme anledning å ha slått D så han fikk et lite kutt i leppen (tiltalens post IV).

- (3) Ved samme tiltalebeslutning ble A i tillegg satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 162b første ledd, jf. fjerde ledd for å ha oppbevart ulovlige dopingmidler (tiltalens post II) og for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd for oppbevaring av 3140 ml GHB (tiltalens post III).
- (4) Under hovedforhandlingen for tingretten la aktor ned påstand om at de tiltalte ble dømt i samsvar med titalens subsidiære grunnlag om ran.
- (5) Nedre Romerike tingrett avsa 19. mars 2013 dom med slik slutning for straffekravets del:
- "1. A, født 00.00.1987, dømmes for overtredelse av straffeloven § 266 tredje ledd, jf. første ledd, straffeloven § 162b første ledd, jf. fjerde ledd, straffeloven § 162 første ledd, samt straffeloven § 228 første ledd til fengsel i 120 dager, jf. straffeloven § 62 og § 63 annet ledd. Dommen er en særskilt straff i forhold til Nedre Romerike tingretts dom av 16. november 2012, jf. straffeloven § 64 første ledd.**
- Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på to år.**
- Varetekt kommer til fradrag med 5 dager.**
- 2. B, født 00.00.1983, frifinnes.**
- 3. C, født 00.00.1983, frifinnes. ..."**
- (6) Påtalemyndigheten anket tingrettens dom hva gjaldt titalens post I for alle tiltalte. Lagmannsretten henviste ved beslutning 10. mai 2013 anken til ankeforhandling.
- (7) Eidsivating lagmannsrett avsa kjennelse 11. desember 2013 om at lagdommer Hoffman ikke skulle vike sete i saken. Han ble ikke ansett inhabil som følge av at han tidligere hadde vært prosessfullmektig for bistandsadvokaten i saken.
- (8) Eidsivating lagmannsrett avsa 20. desember 2013 dom med slik slutning for straffekravets del:
- "1. A, født 00.00.1987, dømmes for overtredelse av straffeloven § 268 første ledd, jf. § 267 annet ledd, samt de forhold som er rettskraftig avgjort ved Nedre Romerike tingretts dom av 15. mars 2013, med unntak for overtredelsen av straffeloven § 228 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 og § 63 annet ledd, til fengsel i 1 - ett - år og 3 - tre - måneder. I medhold av straffeloven §§ 52-54 utsettes fullbyrdelsen av 6 - seks - måneder av straffen med en prøvetid på 2 - to - år. I den ubetingede delen gjøres det fradrag for 5 - fem - dager i varetekt. Straffen er en særskilt straff ved siden av den straff som A er idømt ved Oslo tingretts dom av 20. oktober 2011 og Nedre Romerike tingretts dom av 16. november 2012, jf. straffeloven § 64.**
- 2. B, født 00.00.1983, dømmes for overtredelse av straffeloven § 268 første ledd, jf. § 267 annet ledd, til fengsel i 1 - ett - år. I medhold av straffeloven §§ 52-54 utsettes fullbyrdelsen av 6 - seks - måneder av straffen med en prøvetid på 2 - to - år.**
- 3. C, født 00.00.1983, dømmes for overtredelse av straffeloven § 268 første ledd, jf. § 267 annet ledd, til fengsel i 1 - ett - år. I medhold av straffeloven §§ 52-54 utsettes fullbyrdelsen av 6 - seks - måneder av straffen med en prøvetid på 2 - to - år. ..."**

- (9) A, B og C har anket til Høyesterett.
- (10) A har anket over lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling. Han har i hovedsak gjort gjeldende:
- (11) Lagmannsrettens dom må oppheves fordi en av lagdommerne var inhabil etter domstoloven § 108. Lagdommeren har representert bistandsadvokaten i denne saken i en skattesak for Borgarting lagmannsrett i 1998.
- (12) Det er utmålt for streng straff. Lagmannsretten har ikke tatt nok hensyn til at dette er en etterskuddsdom, jf. straffeloven § 64. Ved utmålingen skulle det vært lagt større vekt på at den lange saksbehandlingstiden er et brudd på EMK artikkel 6 nr. 1. Straffeloven § 59 andre ledd får direkte anvendelse, og tilståelsen skulle dermed ført til et større fradrag i straffen.
- (13) B har anket over lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Anken er en såkalt avkrysningsanke, og det har ikke kommet inn støtteskriv fra hans forsvarer.
- (14) C har anket over lovanvendelsen under skyldspørsmålet som avkrysningsanke. Cs forsvarer har i tillegg i et støtteskriv 13. mai 2014 anført samme saksbehandlingsfeil som A, samt at straffutmålingen er for streng.
- (15) *Påtalemyndigheten* har godtatt dommen og gjort gjeldende at ankene ikke bør tillates fremmet. For inhabilitetsinnsigelsen er det vist til begrunnelsen i Eidsivating lagmannsretts kjennelse 11. desember 2013. Påtalemyndigheten har påpekt at ankene over lovanvendelsen ikke er nærmere begrunnet. For ankene over straffutmålingen har påtalemyndigheten vist til lagmannsrettens dom.
- (16) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anke til Høyesterett ikke kan fremmes uten samtykke, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første punktum. Av tredje punktum fremgår imidlertid at anke som gjelder forhold siktede er frifunnet for av tingretten, men domfelt for i lagmannsretten, bare kan nektes fremmet dersom Høyesteretts ankeutvalg finner det klart at anken ikke vil føre frem. Beslutning om å nekte anke fremmet etter denne bestemmelsen skal begrunnes, jf. straffeprosessloven § 323 andre ledd andre punktum.
- (17) B og C ble frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Deres anke kan dermed bare nektes fremmet dersom anken klart ikke kan føre frem.
- (18) A ble i tingretten dømt for utpressing og legemsfornærmelse. Tingretten fant ikke tilstrekkelig sammenheng mellom voldsutøvelsen og det forhold at fornærmede ble tvunget til å overføre penger, og domfelte derfor ikke for ran. Lagmannsretten kom derimot til at den nødvendige sammenheng var til stede. A ble følgelig domfelt for ran, men frifunnet for legemsfornærmelse, idet § 228 ble ansett konsumert av § 267. Ankeutvalget ser dette som en subsumsjonsendring som ikke gir grunnlag for ankerett, jf. Rt. 2010 side 630 og Rt. 2012 side 1021. De domfeltes forhold må imidlertid ses i sammenheng, og ankeutvalget finner det naturlig å gi en begrunnelse som også omfatter As anke.
- (19) Ankeutvalget finner det klart at *saksbehandlingsanken* ikke kan føre frem. Det er her anført at lagdommer Hoffmann var inhabil til å pådømme saken, fordi han i en større skattesak i 1998 var prosessfullmektig for bistandsadvokaten i foreliggende sak – advokat Per Danielsen. I tillegg er det gjort gjeldende at lagdommer Hoffmann skal ha blitt invitert til advokat Danielsens femtiårsdag, sannsynligvis i 2003.

- (20) Spørsmålet er om det foreligger "særegne omstendigheter" som er egnet til å svekke tilliten til lagdommer Hoffmanns uhildethet, jf. domstolloven § 108.
- (21) Utgangspunktet er at det skal mye til før en dommer kjennes inhabil som følge av bekjentskap til eller vennskap med en av prosessfullmektigene, jf. Rt. 1993 side 1342. I den saken hadde dommeren vært klient av forsvarer i saken uten at dette kunne medføre inhabilitet etter domstolloven § 108. I HR-2012-2340 ble dommer Utgård klart ikke ansett å være inhabil, selv om han fra 1992 og noen år fremover hadde bistått private parter mot den banken som var part i saken for Høyesterett. Utvalget viser også til HR-2007-1916, der en lagdommer heller ikke ble ansett inhabil da et eventuelt forsvareropdrag for parten måtte ligge mer enn ti år tilbake i tid.
- (22) Også i dette tilfellet har det gått lang tid siden lagdommer Hoffman bisto advokat Danielsen – mer enn 14 år. Det fremgår av redegjørelsen fra lagdommeren at det ikke var tale om et fast klientforhold, men bistand ved en enkeltstående retts sak. Riktignok skal det ha vært en omfattende sak, slik at det må ha vært langvarig og betydelig kontakt mellom Hoffmann som prosessfullmektig og Danielsen. Denne kontakten kan likevel klart ikke gjøre lagdommer Hoffmann inhabil.
- (23) Det er som nevnt opplyst at lagdommeren i 2003 ble invitert til Danielsens femtiårslag. Heller ikke dette kan gjøre lagdommer Hoffmann inhabil.
- (24) Både C og B har anket *over lovanvendelsen under skyldspørsmålet* ved avkrysningsanke. Det har ikke kommet inn støtteskriv fra Bs forsvarer, og Cs forsvarer har ikke nevnt lovanvendelsesanken i sitt støtteskriv. Ankene er således på dette punktet ubegrunnede.
- (25) Lagmannsretten har domfelt C og B for medvirkning til ran etter straffeloven § 267. Ankeutvalget kan ikke se at det hefter mangler ved lovanvendelsen på dette punkt.
- (26) De domfelte har også anket over lagmannsrettens *straffutmåling*. Ankeutvalget finner det klart at ankene heller ikke på dette punktet kan føre frem.
- (27) Lagmannsretten har lagt til grunn følgende hendelsesforløp:

"A, B og C har forklart at de den 16. august 2011 hadde avtalt å trene sammen på et treningssenter i X, og at A i den forbindelse skulle hente de to andre på deres respektive bopeler i X. Etter at A hadde fått vite at D befant seg på kontoret i E AS på Y denne dagen, reiste de i stedet dit alle tre. C har forklart at han etter at de kom frem, tok med seg et jernrør fra verkstedet i første etasje, som han gjemte i jakkeermet.

...

Fornærmede satt på dette tidspunkt i et møte på sitt kontor i annen etasje sammen med to innleide konsulenter, F og G, og en ansatt i E AS, H.

Lagmannsretten finner det bevist at A rev døren til fornærmedes kontor brått opp, bryskt kommanderte de andre møtedeltakerne ut av kontoret, og at døren deretter ble låst fra innsiden med fornærmede, A og C inne på kontoret. B ble stående rett utenfor kontordøren, hvor han beordret F, G og H til å sette seg ned, forholde seg i ro og ikke ta kontakt med noen med sine mobiltelefoner. Det er ved bevisvurderingen særlig lagt vekt på forklaringene til de tre møtedeltakerne. Disse har i all hovedsak forklart seg sammenfallende om dette hendelsesforløpet.

A har erkjent at han inne på kontoret slo fornærmede i ansiktet. Fornærmede fikk et kutt i leppen, som det blødde fra.

Lagmannsretten har ikke vært i tvil om at C viste frem jernrøret han hadde tatt med seg fra verkstedet, og at både A og C var klar over at fornærmede så dette. ... Lagmannsretten finner imidlertid ikke å kunne utelukke at Cs forklaring om at han ikke svingte jernrøret over hodet for å true fornærmede, er riktig.

...

A har erkjent at han fremsatte et krav på kr 50 000 overfor D. Etter noe frem og tilbake overførte D kr 40 000 fra E AS' konto til en bankkonto som tilhørte As daværende samboer fra sin PC inne på kontoret."

- (28) Lagmannsretten har lagt til grunn at A var hovedmannen bak ranet og har idømt ham en straff på fengsel i ett år og tre måneder. Seks måneder er gjort betinget på grunn av lang saksbehandlingstid. For B og C er straffen satt til fengsel i ett år, hvorav seks måneder betinget som følge av saksbehandlingstiden.
- (29) Ved straffutmålingen har lagmannsretten tatt utgangspunkt i at straffen for et slikt ran ligger på ett år, jf. Rt. 2011 side 462 og Rt. 2013 side 332. Ankeutvalget slutter seg til denne vurderingen. Som lagmannsretten finner også ankeutvalget at det – slik saken er opplyst – ikke er grunn til å differensiere utgangspunktet for straff mellom de ulike rollene i dette ranet. Her vises til Rt. 2013 side 579 og Rt. 2013 side 718. Alle ga nødvendige bidrag til ranet, og ingen hadde en så vidt mer sentral rolle at det burde gi seg utslag i straffutmålingen.
- (30) Lagmannsretten har bygget på at saksbehandlingstiden har medført et brudd på EMK art. 6 nr. 1, og at dette må føre til at en ikke ubetydelig del av straffen gjøres betinget. Dette er bakgrunnen for at seks måneder av straffen for alle de tre tiltalte er gjort betinget. De domfelte har anført at dette ikke er en tilstrekkelig reduksjon i straffen.
- (31) Ankeutvalget slutter seg til lagmannsrettens vurdering også på dette punktet. Saken var ferdig etterforsket i november 2011, men tiltale ble ikke tatt ut før i august 2012. Deretter tok det over sju måneder før pådømmelsen i tingretten. Lagmannsretten vektlegger ikke dette for lite ved å gjøre seks måneder av straffen betinget.
- (32) I lagmannsrettens dom er ikke andre individuelle momenter vektlagt for C og B. Den ilagte straffen står for dem ikke i et åpenbart misforhold til den straffbare handlingen, jf. straffeprosessloven § 344.
- (33) Når det gjelder A, har lagmannsretten i straffeskjerpene retning lagt vekt på at han er domfelt for tilsvarende forbrytelse tidligere – ett grovt ran og én legemsbeskadigelse. I tillegg har lagmannsretten gitt post II og post III i tiltalen, endelig avgjort ved tingrettens dom, straffeskjerpene virkning. Dette er en korrekt vurdering.
- (34) A har også fått fradrag i straffen for å ha innrømmet utpressing. Siden han har benektet straffeskyld for ran, har lagmannsretten lagt til grunn at han ikke har avgitt en uforbeholden tilståelse, jf. straffeloven § 59 annet ledd. A har gjort gjeldende at tilståelsen er uforbeholden.
- (35) Ankeutvalget slutter seg til lagmannsrettens vurderinger. A har nektet for at C hadde med et jernrør, noe lagmannsretten fant at var tilfellet. Dermed omfatter ikke hans forklaring fullt ut de objektive og subjektive vilkår for straff i straffeloven § 267, jf. Rt. 2007 side 1040. Tilståelsen er følgelig ikke uforbeholden. Lagmannsretten har korrekt i formildende retning

lagt vekt på at As forklaringer har lettet etterforskningen og iretteføringen av saken.

- (36) Det fremkommer i lagmannsrettens domsgrunner at den har lagt vekt på straffeloven § 64. Ankeutvalget finner at lagmannsretten i tilstrekkelig grad har tatt hensyn til bestemmelsen. Straffeloven § 64 er ikke til hinder for at tidligere domfellelser anses skjerpene. Straffen har samlet sett ikke blitt så streng at den kan anses å stå i et åpenbart misforhold til den straffbare handlingen, jf. straffeprosessloven § 344.
- (37) Beslutningen er enstemmig.

SLUTNING :

Ankene tillates ikke fremmet.

Toril M. Øie
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: